

Tilburg University

Effect van psychotherapie bij depressie overschat

Oei, T.I.

Published in:

Mededelingenblad van de Nederlandse Vereniging voor Psychoanalyse

Publication date:

2010

Document Version

Peer reviewed version

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

Oei, T. I. (2010). Effect van psychotherapie bij depressie overschat. *Mededelingenblad van de Nederlandse Vereniging voor Psychoanalyse*, 25(4), 82.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Verschenen in: *Mededelingenblad van de Nederlandse Vereniging voor Psychoanalyse*, 2010, 25, 4, p. 82

‘Effect van psychotherapie bij depressie overschat’

T.I. Oei

Het effect van psychotherapie bij de behandeling van een depressie wordt overschat. Dat komt doordat onderzoeken die een gunstige uitwerking van de behandeling aantonen, veel meer kans hebben om te worden gepubliceerd dan onderzoeken die geen verschil of zelfs ongunstige resultaten melden (Bron: VU Amsterdam). Dat concluderen onderzoekers van de Vrije Universiteit in Amsterdam samen met collega's uit Zweden en de Verenigde Staten na bestudering van ruim 1000 wetenschappelijke artikelen. Dit verschijnsel wordt ‘publicatiebias’ genoemd. Publicatiebias kan de schatting van het effect van een behandeling vertekenen, wat van groot belang is voor de klinische praktijk.

Onlangs toonden onderzoekers deze publicatiebias voor het eerst aan voor antidepressiva. Zij concludeerden dat er weinig wetenschappelijk bewijs bestaat voor het voorschrijven van antidepressiva aan patiënten met een lichte depressie. Deze conclusie deed veel stof opwaaien en zorgde ervoor dat nu in een herziene richtlijn wordt aangeraden deze groep patiënten vaker psychotherapie als behandelmogelijkheid te bieden.

Maar uit het onderzoek onder leiding van P. Cuijpers van de VU blijkt dat ook het effect van psychotherapie mogelijk kleiner is dan werd aangenomen.

Dat zou betekenen dat niet alleen het effect van antidepressiva, maar ook dat van psychotherapie jarenlang is overschat.

Ook bij psychotherapie is er een tendens, zoals met psychofarmacotherapie, om het eigen gelijk van de behandelaar te onderstrepen. Het begrip publicatiebias vind ik een onmogelijk begrip en is een eufemisme voor tendentieuze werk onder het mom van een serieus product.

Net zoals sporters (zoals Sven Kramer) die de beste willen zijn, vormen behandelaars mensen die graag resultaat zien! De menselijke neiging om het eigen gelijk te doen slagen is een trek die juist goed moet worden onderzocht. Het gaat dan om de vraag of bias als wetenschappelijke valkuil om het eigen gelijk naar zijn hand te zetten niet altijd goed moet worden geanalyseerd, net als bij elke vorm van wetenschappelijke bezigheid waar een beoogde triomf in het spel is. Daarbij horen behalve het vermelden van alle gegevens die een stelling of werkhypothese schragen ook bevindingen die het tegendeel aantonen. Dat vormt een uitdaging voor meta-analyses, waarbij moet worden aangetoond dat een bepaalde methode van onderzoek meer succes biedt dan andere methoden.

Zolang er binnen psychiatrische en psychotherapeutische behandelmogelijkheden nog geen causale relaties zijn gevonden, zoals in het uitzonderlijke geval van het eindstadium van neuroleues (dementia paralytica veroorzaakt door *treponema pallidum*), dienen wij als dokters en therapeuten vooral bescheiden te blijven, als we onderzoek plegen over behandelingen en de resultaten ervan publiceren. Dat betekent daarom ook dat er geen (al of niet geldige) reden

is om (geldelijk) gewin uit de wetenschapsbeoefening te willen halen. Gelukkig wordt er sinds enige jaren goed op gelet, welke (al of niet commerciële) belangen meespelen, wanneer researchers over hun onderzoek publiceren. Misschien voert een dergelijk inzicht tot minder subjectivering van wetenschappelijk handelen, al is complete objectivering niet mogelijk.¹ Voor de psychoanalyse is de n=1 studie, individueel als ze is aangelegd, van wezenlijke betekenis. Zij is als behandelwijze en als studie van groot belang, zolang de behandelaar zelf de eigen tegenoverdrachtsgevoelens en -verschijnselen (door supervisie of intervisie) niet uit het oog verliest. Echte wetenschap behoeft geen (commerciële) krans!

¹ Theo Ingenhoven et al. (*Effectiveness of Pharmacotherapy for Severe Personality Disorders: Meta-Analyses of Randomized Controlled Trials*, J Clin Psychiatry 71:1, 2010) hebben recentelijk een mooi onderzoek gepubliceerd, waarin duidelijk wordt dat medicatie genuanceerd effect heeft, dat wil zeggen effect sorteert op enkele specifieke of niet specifieke verschijnselen. Als we zeggen dat de depressie is opgeklaard, dan is het altijd: sommige symptomen van de depressie die verbeterd zijn. Het liefst willen we natuurlijk dat de meest zeggende depressieverschijnselen, zoals anhedonie, suïcidaliteit, motorische retardatie, rumineren, e.d., verdwijnen, maar communicatief gezien bedoelen we er grosso modo de verbeterde stemming mee, als we zeggen dat de depressie achter ons ligt.